

[11]
משרד
הבריאות - היחידה
לקנביס רפואי

ליקויים קשים בתפקוד היחידה לקנביס רפואי שבמשרד הבריאות

מחקרים רבים⁵ מצביעים על יעילות השימוש בקנביס לשם טיפול במחלות אונקולוגיות ונירולוגיות, בפוסט-טראומה, בכאב ועוד. חולים רבים שלא הצליחו במשך שנים למצוא מזור לסבלם, מעידים כי הקנביס מאפשר להם לחזור למסלול חיים תקין.

פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, מאפשרת שימוש בקנביס לצרכים רפואיים, בכפוף לקבלת רישיון מתאים. הרישיון ניתן כיום על ידי היחידה לקנביס רפואי שבמשרד הבריאות [יק"ר], אשר הוקמה באפריל 2013 לאחר שהביקוש לקנביס רפואי נסק⁶, ונדרשה אסדרה של גידולו, הספקתו והשימוש בו. לצורך אסדרה כאמור נקבע "נוהל רישיונות לשימוש בקנביס", המפרט את התנאים לקבלת רישיון לשימוש בקנביס למטרות רפואיות, את דרכי המעקב אחר השימוש ברישיון שניתן, את דרכי הגשת הבקשות לקבלת רישיון או לחידושו ועוד. כיום על המבקש להשתמש בקנביס לצרף לבקשתו המלצה מהרופא המומחה המטפל בו. הבקשה נבחנת ביק"ר, על פי הקריטריונים שנקבעו בנוהל שצוין לעיל, ואם היא מאושרת, מונפק למטופל רישיון שמאפשר לו לקבל קנביס מהספק. את הרישיון יש לחדש בכל כמה חודשים.

מאז הוקמה יק"ר התקבלו בנציבות מאות תלונות על תפקודה, ובכלל זה על טיפולה בבקשות לקבלת קנביס. מהתלונות ניכר כי המטופלים נתקלים במהמורות בירוקרטיות רבות בנוגע לקבלת הקנביס. בתלונות חזרו ונשנו טענות על אי-קליטת בקשות שנשלחו ליחידה, על עיכוב ניכר בקליטת בקשות ובטיפול בהן, על אובדן מסמכים, על אי-טיפול בבקשות שלא כללו מסמכים תומכים ועל אי-יידוע המבקשים על שלב הטיפול בבקשתם. עוד נטען בתלונות כי יק"ר אינה משיבה על פניות בכתב, וכי המוקד הטלפוני שלה אינו זמין כלל או שזמן ההמתנה למענה הוא בלתי סביר. 83% מהתלונות שהוגשו בשנת 2017 על יק"ר נמצאו מוצדקות או שעניין התלונה תוקן בעקבות התערבות הנציבות⁷. יצוין שהתערבותה של הנציבות היא שאיפשרה לא פעם למתלוננים להתגבר על החסמים הבירוקרטיים שהציבה בפניהם היחידה ולקבל את הטיפול שלו הם זקוקים.

להלן תיאורן של חלק מהתלונות:

5 ראו בעניין זה חוזר של המשנה למנהל הכללי של משרד הבריאות, "IMC-GCIP קנביס רפואי - חוברת מידע ומדריך רפואי עדכון טיוטה 2 (דצמבר 2017). חוזר זה מוכר יותר בשמו "הספר הירוק".

6 בשנת 1993 ניתן רישיון לשימוש בקנביס למטופל אחד בלבד, לעומת כ-32,000 מטופלים המחזיקים כיום ברישיון כאמור.

7 כמעט כפליים משיעור התלונות בנושאים אחרים שנמצאו מוצדקות או שעניינן תוקן.

83% מהתלונות שהוגשו בשנת 2017 על היחידה לקנביס רפואי נמצאו מוצדקות או שעניין התלונה תוקן בעקבות התערבות הנציבות. התערבות של הנציבות היא שאיפשרה לא פעם למתלוננים להתגבר על החסמים הברוקרטיים שהציבה בפניהם היחידה ולקבל את הטיפול שלו הם זקוקים

עיכובים בטיפול בבקשות לקבלת רישיון שימוש בקנביס רפואי, בהנפקת הרישיון ובחידושו

מתלוננים רבים הלינו על עיכובים בטיפול בבקשות לקבלת רישיון שימוש בקנביס, בהנפקת הרישיון ובחידושו. להלן דוגמאות:

1. בתלונה שהתקבלה בנציבות באוקטובר 2017 הלין המתלונן, נכה סיעודי, על עיכוב בחידוש רישיונו לשימוש בקנביס, שפקע ביולי אותה שנה. המתלונן הוסיף כי עקב כך הוא אינו מקבל את הטיפול שהוא כה זקוק לו. המתלונן ציין כי ניסה ליצור קשר טלפוני עם יק"ר כדי לברר את פשר העיכוב, אולם ניסיונותיו עלו בתוהו, וגם פקסים ששלח לא נענו. הנציבות העירה ליחידה על העיכוב בחידוש רישיונו של המתלונן, על שלא השיבה על פניותיו ועל אי-זמינות המענה הטלפוני ביחידה, ובעקבות כך חודש רישיונו של המתלונן בנובמבר 2017, קרי ארבעה חודשים לאחר פקיעת תוקף הרישיון הקודם. (1048310)

2. בתלונה שהתקבלה בנציבות בסוף אוקטובר 2017 הלינה המתלוננת על שמשרד הבריאות לא העביר לספק הקנביס את רישיונה, אף שבקשתה לקבל קנביס אושרה יותר מחודש קודם לכן. בשל כך לא יכלה המתלוננת לקבל את הקנביס שלו היא כה זקוקה ולהקל באמצעותו את כאביה. בירור הנציבות העלה כי בקשתה של המתלוננת לקבל קנביס אכן אושרה יותר מחודש קודם שהגישה את תלונתה, אולם חל עיכוב בהדפסת הרישיון, בחתימה עליו ובהעברתו לספק. הנציבות העירה על כך ליק"ר, ועניינה של המתלוננת הוסדר. (1047722)

אובדן מסמכים

מתלוננים רבים טענו כי אף ששלחו את בקשתם בפקס ליק"ר כמה פעמים, ואף שיש בידם אסמכתה על משלוח הפקס, מסר להם המוקד הטלפוני ביחידה שבקשתם לא התקבלה, ועליהם לשוב ולשלוח אותה. לעתים נאלצה הנציבות לשלוח בעצמה את הבקשות, כדי לחלף מתלוננים מהמבוך שאליו נקלעו. להלן דוגמאות בעניין זה:

1. אחד המתלוננים הלין על שנאלץ לשלוח את בקשתו לחידוש הרישיון שלו להשתמש בקנביס ארבע פעמים עד שנקלטה ביק"ר. המתלונן הוסיף כי בהתאם להוראות היחידה היה עליו להמתין בכל פעם עד שיעברו שבועיים ממועד המשלוח, ורק אז לוודא את הגעת הפקס עם המוקד הטלפוני. עקב כך לא חודש רישיונו של המתלונן במועד, והרצף הטיפולי שלו נקטע. בעקבות התערבות הנציבות טופלה הבקשה והרישיון חודש. (1047839)

”
 הליקויים הקשים
 בתפקוד יק"ר מקשים
 על החולים להיעזר
 בקנביס, ובכך גורמים
 להמשך סבלם שלא
 לצורך

2. המתלונן, המטופל בקנביס זה יותר משנתיים, ביקש לחדש את רישיונו להשתמש בקנביס, ולצורך כך היה עליו לצרף את המלצת הרופא המטפל. בשל העומס אצל הרופא לא עלה בידי המתלונן לקבוע תור אלא לאחר אוקטובר 2017, המועד שבו היה אמור לפקוע התוקף של רישיונו, ועקב כך הוא הגיש ליק"ר כבר ביוני 2017 בקשה להארכה מינהלית⁸ של רישיונו עד למועד הביקור אצל הרופא. ואולם טופס הבקשה אבד כמה פעמים, וגם לאחר שהתקבל לא טופלה הבקשה במהירות הנדרשת, ובינתיים פקע תוקף רישיונו. בייאוש פנה המתלונן לנציבות, וזו סייעה לו מיד להסדיר את ההארכה המינהלית. (1047454)

אי-טיפול בבקשות שלא צורפו להן המסמכים או החתימות הנדרשים

מתלוננים טענו כי התברר להם בדיעבד שהטיפול בבקשתם לא קודם, מאחר שלא צורפו לבקשה כל המסמכים הנדרשים, או שהרופא המטפל לא חתם על הבקשה. הנציבות מצאה כי במקרים רבים הן מגיש הבקשה והן הרופא המטפל לא קיבלו הודעה על המסמכים או החתימות החסרים, וממילא לא יכלו להמציא מסמכים וחתימות אלה ולקדם בכך את הטיפול בבקשות.

זמני המתנה ממושכים לקבלת מענה מהמוקד הטלפוני

מרבית המתלוננים הלינו על שנאלצו להמתין שעות לקבלת מענה מהמוקד הטלפוני של יק"ר. המתלוננים ציינו כי אין אפשרות להשאיר במוקד את מספר הטלפון כדי לקבל שיחה חוזרת, כמקובל כיום בגופים רבים. אחד המתלוננים, שנקבעו לו 100% נכות, הלן על שנאלץ להמתין למענה ארבע עד חמש שעות בכל פנייה למוקד הטלפוני. המתלונן הוסיף שגם לאחר שהצליח לבסוף להשיג את המוקד, התנתקו השיחות לא פעם. בירור הנציבות העלה כי זמני המתנה אינם סבירים, וכי מדובר בהפרה בוטה של כללי המינהל התקין.

משרד הבריאות שוקד בימים אלה על הגדלת מספר הרופאים שיוורשו לאשר שימוש בקנביס רפואי⁹ וכן על שיפור תפקוד המוקד הטלפוני של יק"ר. ואולם בינתיים הביקוש לקנביס גדל, והבעיות הביורוקרטיות שבהן נתקלים המטופלים הולכות ומחריפות, כפי שהוצג לעיל. הליקויים הקשים בתפקוד היחידה מקשים על החולים להיעזר בקנביס, ובכך גורמים להמשך סבלם שלא לצורך.

נוסף על סיועה הפרטני של הנציבות לפונים אליה בנושא השימוש בקנביס, העלתה הנציבות לפני משרד הבריאות את מכלול הליקויים שנמצאו בעת בירור התלונות בנושא זה, ודרשה כי יינקטו צעדים לתיקונם. הנציבות תמשיך לעקוב אחר פעולות משרד הבריאות בנושא חשוב זה.

8 הארכה שהיחידה נוהגת לתת למטופל שתורו לרופא נקבע למועד שבו רישיון הקנביס שלו כבר לא יהיה בתוקף.

9 בהתאם להחלטת הממשלה 1587 מ-26.6.16.